

Przedmowa do wydania polskiego

Podczas prac nad dysertacją moją uwagę przykuwały duże różnice stanu badań w Niemczech i w Polsce: opracowania niemieckie poświęcone były przede wszystkim sytuacji polskich pracowników w Niemczech. Rekrutacji i zatrudnienia na terenie Królestwa Polskiego nie uwzględniały niemal wcale. W Polsce natomiast od upadku żelaznej kurtyny ukazały się jedynie nieliczne publikacje poświęcone temu zagadnieniu. Prace wydane w okresie zimnej wojny zawierają wprawdzie istotne fakty, interpretując je jednak w sposób, który nie wytrzymuje już próby czasu. Zasadniczo stwierdzić wypada, że istniejące opracowania nawzajem niemal wcale nie uwzględniają wyników badań uzyskanych w drugim kraju, co wyjaśniać można prawdopodobnie przede wszystkim barierą językową.

W tej sytuacji bardzo cieszy mnie publikacja polskiego wydania mojej rozprawy. Znosi ono przeszkody językowe i umożliwia szersze zapoznanie się z wynikami moich badań także odbiorcom w Polsce. Mam nadzieję, że niniejsza praca stanie się bodźcem dla dalszych badań i zainicjuje polsko-niemiecki dialog nad omawianym tematem. Rok 2014, w którym przypada stulecie wybuchu I wojny światowej, stanowi po temu szczególną okazję. Rocznicą tą w wyjątkowy sposób kieruje zainteresowanie nauki i opinii publicznej na moment narodzin burzliwego XX stulecia, który właśnie w Europie Środkowej i Wschodniej był dotąd często przedmiotem niewielkiej uwagi.

Publikacja niniejszej książki nie byłaby możliwa bez wsparcia wielu osób i instytucji. W pierwszej kolejności wymienić należy Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie, który sfinansował prace nad przekładem. Za zaangażowanie szczególnie dziękuję w związku z tym Ruth Leiserowitz, Piotrowi Szlancie i Stephanowi Lehnstaedtowi. Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej sfinansowała przygotowanie pracy do druku. Również za to chciałbym wyrazić moje serdeczne podziękowania.

Wojciech Włoskowicz przełożył książkę na język polski z wielką dbałością o szczegóły. Serdecznie dziękuję mu za doskonałą współpracę. Irinie Renz i Thomasowi Weisowi moje podziękowania należą się za udostępnienie zdjęć. Podziękować pragnę także Beacie Jankowiak-Konik, która w kompetentny sposób kierowała publikacją książki. Cieszy mnie, że moja praca włączona została do planu Wydawnictw Uniwersytetu Warszawskiego i tym samym przez uznane wydawnictwo udostępniona nauce polskiej.

Christian Westerhoff